DIE TRANSVAALSE SKOOLKALENDER

'n Verhandeling aangebied ter gedeeltelike nakoming van die vereistes vir die graad

MAGISTER EDUCATIONIS

aan die

POTCHEFSTROOMSE UNIVERSITEIT

vir

CHRISTELIKE HOËR ONDERWYS

ingedien deur

Jan Harm Pieter Ignatius Michiel Ackermann B.A B.ED

24 NOVEMBER 1962

V O O R W O O R D

As onderwyser en later ook as hoof, het ek dikwels groot belangstelling en entoesiasme by onderwysers en leerlinge sowel as by lede van die publiek bespeur wanneer die skoolkalender vir die komende jaar bekend gemaak word. Sommige was in hul skik met die nuwe reëling en ander weer, was teleurgesteld omdat die lengte van die kwartale of die vakansies nie in hulle smaak geval het nie. Die uiteenlopende sienswyse van die belangstellendes was altyd vir my interessant en prikkelend. Die ondersoeke wat van owerheidsweë gedurende die vyftigerjare na die aangeleentheid gelas is, het my belangstelling verder geprikkel en aanleiding gegee tot hierdie ondersoek.

Die doel van die ondersoek is om die historiese ontwikkeling van die Transvaalse skoolkalender na te gaan en die daaruitvoortspruitende konvensionele kalender te vergelyk met die van lande wat in die Noordelike- en Suidelike halfronde geleë is, sowel as met die van ander provinsies van die Republiek van Suid-Afrika. Voorts sal die skoolkalender van Transvaal onder die soeklig geplaas word terwyl die faktore wat die opstel daarvan beïnvloed, in ag geneem word. Ondersoeke en memorandums in verband met die doeltreffendheid van die kalender sal besondere aandag geniet.

Die metodes van ondersoek wat gevolg word is histories sowel as empiries van aard. Heelwat historiese bronne is geraadpleeg terwyl die empiriese ondersoek op persoonlike ervaring en waarneming berus.

Aan die volgende persone en instansies wil ek graag my hartlike dank betuig.

Die T.O. vir afskrifte van memorandums sowel as insae in die vraelyste wat vanaf skole ontvang is.

Die Sekretarisse van skoolrade vir die verskaffing van statistiek in verband met skoolbesoek en in besonder

die Sekretaris van die Standertonse skoolraad vir die insae in ou skooljoernale.

Die Direkteur van die Raad van Kuratore vir Nasionale Parke, die Direkteur van die Raad van Kuratore vir Minerale Baaie en die Direkteur van Natuurbewaring vir statistiese gegewens.

Die Onderwysdepartemente van die ander provinsies vir skoolkalenders en in sommige gevalle vir afskrifte daarvan.

'n Spesiale woord van dank aan mnr. G.H.J. Visser van Wakkerstroom vir die taalkundige versorging van hierdie werk.

Ten slotte wil ek my erkentlikheid en dank betuig teenoor prof. dr. H.J.J. Bingle vir sy opregte belangstelling, sy vriendelike en noulettende toesig en vir die uiters bekwame wyse waarop hy leiding gegee het. Dit is 'n voorreg om hierdie werk onder sy toesig te kon afhandel.

J.H.P. ACKERMANN.

STANDERTON,
24 November 1962.

I N H O U D S O P G A W E

HOOFSTUK EEN

DIE GESKIEDENIS VAN DIE SKOOLKALENDER IN TRANSVAAL GESIEN IN SY BREË VERBAND

		BL.
1.	Inleiding	1
2.	Historiese Agtergrond	2
	a. Die Reglement van 1852	2
	b. Die Skoolreglement van 1859	3
	c. Die Onderwyswet van 1866	4
	d. Onderwyswet nr. 4 van 1874	5
	i. Opgawes van skoolverslae 1876-1881	7
	e. Wet nr. 1 van 1882	11
	i. Begin- en Sluitingsdatums van verskillende ondersteunde skole tussen die jare 1883-1892	13
	f. Wet nr. 8 van 1892	16
	i. Opgawes uit kwartaalstate 1899	18
	g. Die Sargent-wet van 1903	19
	h. Wet nr. 25 van 1907	20
	i. Die skoolkalender 1902-1960	21
	i. Uittreksels uit skooljoernale	23
	ii. Verslag van Provinsiale Onderwyskommissie 1937	25
	iii. Die Skoolkalender 1952-1953	28
	iv. Wisseling van Begin- en sluitingsdatums 1902-1960	29
	v. Ondersoekinge in verband met die skoolkalender in die vyftigerjare	30
3.	Opsomming	31

HOOFSTUK TWEE

VERGELYKING VAN SKOOLKALENDERS VAN LANDE IN DIE SUIDELIKE- EN NOORDELIKE HALFROND EN ANDER PROVINSIES VAN SUID - AFRIKA MET DIE VAN TRANSVAAL

1.	Inleiding	33
2.	Verslag van ondersoek na die wenslikheid van 'n drie-termyn- of 'n twee-semesterskoolkalender - Onderwysburo T.O.D.	33

		BL.
3.	Die organisasie van die Skooljaar in ander Lande	36
	a. Die Suidelike halfrond	37
	b. Die Noordelike halfrond	39
4.	Vergelyking van die Transvaalse Skoolkalender met die van ander provinsies van Suid-Afrika	41
	a. Kalenders van 1959	42
	b. Kalenders van 1960	43
	c. Samevatting	44
5.	Gevolgtrekking	44

HOOFSTUK DRIE

OPVOEDKUNDIGE ONTLEDING VAN DIE SKOOLKALENDER VAN TRANSVAAL MET SPESIALE VERWYSING NA DIE KALENDER VIR DIE JAAR 1960

1.	Faktore wat die Opstel van die Skoolkalender beïnvloed	46
	a. Klimaatstoestande en die invloed op werkvaardigheid	46
	i. Voorkoms van ryp in Transvaal	47
	ii. Gemiddelde temperature	48
	iii. Reënval	51
	iv. Samevatting	53
	b. Gesondheidstydperke	54
	i. Skoolbesoek	55
	ii. Opsomming	57
	c. Vakansietydperke van ouers	57
	i. Die boere	57
	ii. Werknemers	57
	iii. Opsomming	59
	d. Padveiligheid	59
	i. Padongelukke volgens maand	60
	ii. Ongelukke volgens dag, uur en ouderdom	63
	iii. Samevatting	64
	e. Vakansieplekke en dienste	65
	i. Kusoorde	66
	ii. Die Nasionale Krugerwildtuin en Binnelandse oorde	66
	iii. Dienste	67
	iv. Samevatting	67

		BL.
	f. Vakansiedae	68
	i. Publieke vakansiedae	68
	ii. Godsdienstige vakansiedae	69
	iii. Samevatting	69
	g. Inagneming van onderwyskalenders van ander Provinsies en Instansies	70
	i. Universiteite en Opleidingskolleges	70
	ii. Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap	70
	iii. Ander Provinsies	71
	iv. Opsomming	72
2.	Die Transvaalse Skoolkalender vir 1960	72
	a. Voordele	73
	b. Nadele	74
3.	Gevolgtrekking	76

HOOFSTUK VIER

VERANDERING VAN DIE TRADISIONELE SKOOLKALENDER

1.	Navorsing oor skoolvakansies in Transvaal - Onderwysburo	78
	a. Die opdrag	78
	b. Algemene bevindings	78
	c. Die drie-termynskooljaar	80
	d. Die twee-semesterskooljaar	81
	e. Konsepkalenders vir 1956	82
	f. Opsomming	85
2.	Memorandums van die Transvaalse Onderwysers-vereniging	85
	a. Memorandum van 26 Maart 1955	85
	i. Ontleding van aangevoerde redes	86
	ii. Die twee-termynkalender	87
	iii. Die twee-termynkalender vir 1956	88
	iv. Samevatting	89
	b. Memorandum van 26 November 1956	90
	i. Versoek van die Transvaalse Onderwysdepartement	90
	ii. Standpunt van die Transvaalse Onderwysersvereniging	90
	(a) Belange van Spoorweë en Hotelwese	90
	(b) Belange van die Onderwys	90
	iii. Samevatting	91

BL.

c. Memorandum van die Transvaalse Onderwysersvereniging oor die verspreiding van skoolvakansies 25 November 1959 92

i. Sluiting kort voor Kersfees 92

ii. Skoolhou op Saterdae 93

iii. Gevolgtekking van T.O. 93

iv. Samevatting 93

3. Verslag van die Komitee van Ondersoek na die Verspreiding van Skoolvakansies in die Unie 93

a. Die opdrag 93

b. Voorgeskiedenis en Voorarbeid 94

c. Gevolgtekkings gesien in die lig van die opdrag 95

i. Algemene opdrag 95

ii. Sake vir spesiale aandag in terme van opdrag 96

d. Algemene aanbevelings 97

e. Besondere aanbevelings 98

f. Reaksie van die Provinsies op die voorgestelde Skoolroosters van die Komitee vir 1961-1962 101

i. Die Oranje-Vrystaat 101

ii. Kaapland 103

iii. Natal 104

g. Opsomming 105

4. Die Transvaalse Skoolkalender 1961 tot 1962 106

a. Besware teen Kalender van 1961 107

b. Memorandum van Transvaalse Onderwysersvereniging van 13 Maart 1961 109

i. Besware van Transvaalse Onderwysersvereniging 110

ii. Antwoord van die Departement 111

c. Vraelys van die Transvaalse Onderwysersvereniging aan Skole 12 Mei 1961 112

i. Betroubaarheid 112

ii. Verloftye, reisgeriewe en huisvesting 113

iii. Werknemers 113

iv. Oestyd 114

v. Keuse van Ouers en Onderwysers 114

vi. Opvoedkundige Oorwegings 114

vii. Gedifferensieerde Kalender 116

viii. Samevatting 117

d. Vraelys van die Transvaalse Onderwysdepartement aan Skole betreffende skoolvakansies 117

BL.

e. Invloed van die Skoolkalenders 1961 tot 1962 op Binnelandse Vakansieoorde en Saamtrekplekke 118

i. Die Nasionale Krugerwildtuin 118

ii. Mineraalbaddens 119

iii. Openbare-Oord Loskopdam 120

iv. Samevatting 121

f. Menings in die Pers oor Skoolkalender 1961 tot 1962 122

i. Huidige vakansies bevorder toerisme 122

ii. Skoolkalender en die Ouers 122

iii. Skakel skoolkinders in by Volksfeeste 123

iv. Lang Vierde Kwartaal 'n Mislukking 123

v. Ontevredenheid oor Skoolvakansies 124

vi. Vermaning tot Kalmte, L.U.K. 126

5. Gevolgtrekking 126

HOOFSTUK VYF

BEVINDINGS EN AANBEVELINGS

1. Lengte van Skooljaar 129

2. Die Skooljaar en die Kalenderjaar 130

3. Die Indeling van die Skooljaar 130

a. Die aantal termyne 130

i. Drie-termynstelsel 130

ii. Twee-termynstelsel 131

iii. Kwartaalstelsel 131

b. Gedifferensieerde Kalenders 132

i. Provinsies 132

ii. Transvaal 133

c. Vakansietydperke 133

i. Desember- of Somervakansie 134

ii. Aprilvakansie 134

iii. Julie- of Wintervakansie 137

iv. Oktobervakansie 138

4. Besondere Aanbevelings 138

LYS VAN TABELLE

NR.	TABEL	BL.
I	Eerste Kwartaalstaat: Januarie-Maart 1878	9
II	Tweede Kwartaalstaat: April-Junie 1878	9
III	Derde Kwartaalstaat: Julie-September 1878	10
IV	Begin- en Sluitingsdatums: 1880 tot 1881	10
V	Begin- en Sluitingsdatums van Onderssteunde skole 1883 tot 1892	13
	a. Eerste kwartaal	13
	b. Tweede kwartaal	14
	c. Derde kwartaal	14
	d. Vierde kwartaal	15
VI	Besonderhede uit Kwartaalstate 1899	18
VII	Transvaalse Skoolkalenders 1902 tot 1960	22
VIII	Wisseling van Begin- en Sluitingsdatums 1902 tot 1960	29
IX	Skoolkalenders van Verwante Westerse Lande	34
X	Skoolkalenders van die Provinsies van Suid-Afrika 1959 tot 1960	42
XI	Voorkoms van Ryp in Transvaal: In- en Uittreedatums	47
XII	Gemiddelde uurlikse waardes van temperature vir maande en jare	49
XIII	Reënvalnormale 1921 tot 1950	52
XIV	Gemiddelde skoolbesoek: Transvaalse Skole 1956 tot 1960	56
XV	Padongelukke: Ongelukke en ongevalle volgens maand 1958 tot 1959 (Transvaal)	60
XVI	Padongelukke: Volgens dag (Republiek van Suid-Afrika)	61
XVII	Ongelukke: Volgens uur (Republiek van Suid-Afrika)	62
XVIII	Ongevalle van Blankes volgens Ouderdom - Stedelik en Platteland (Republiek van Suid-Afrika)	62
XIX	Skoolkalender, O.V.S. 1961	101
XX	Skoolkalender, O.V.S. 1962	102
XXI	Skoolkalender, Kaapland 1961	104
XXII	Skoolkalender, Kaapland 1962	104
XXIII	Skoolkalender, Natal 1961 tot 1962	105
XXIV	Skoolkalender, Transvaal 1961	106
XXV	Skoolkalender, Transvaal 1962	109
XXVI	Statistiek: Besoeke aan Krugerwildtuin 19 Junie tot 29 Julie 1959	118

NR.	TABEL	BL.
XXVII	Statistiek: Besoeke aan Krugerwildtuin Januarie 1960 tot Mei 1962	119
XXVIII	Statistiek: Besoeke aan Mineraalbaddens (Skoolvakansies)	120
XXIX	Statistiek: Besoeke van Kinders aan Mineraalbaddens	120
XXX	Statistiek: Besoeke aan Openbare-Oord Loskopdam	121

B Y L A E

1.	Unesco: The Organization of the School Year	140
2.	Skoolkalenders vir Transvaal voorgestel deur die Komitee van Ondersoek na die Verspreiding van Vakansietydperke (1962 tot 1963)	147
3.	Transvaalse Onderwysersvereniging: Vraelys oor Skoolkalender	150
4.	Transvaalse Onderwysdepartement: Ondersoek insake skoolvakansies: Vraelys aan Skole	153

L Y S V A N G E R A A D P L E E G D E W E R K E

1.	Boeke	161
2.	Amptelike Publikasies	161
3.	Argiefstukke	161
4.	Tydskrifte, Nuusblaaie en ander werke	162